



Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Katowicach
ul. Francuska 12, 40-015 Katowice
tel. (32) 253 77 98, fax. (32) 256 48 58
www.wkz.katowice.pl

K-NR.5183.227.2024.KW

Katowice, 6 maja 2024 roku
(ePUAP)

Wasz znak: AD-R.222.4.2024.MS
L.dz.173.2024

Zespół Parków Krajobrazowych
Województwa Śląskiego
Oddział Biura w Rudach
ul. Raciborska 10
47-430 Rudy

Dotyczy opinii Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dla planowanej inwestycji polegającej na przebudowie dawnej harcówki, znajdującej się w sąsiedztwie dawnego Szpitala Sióstr świętego Franciszka – "szpitalik Rogera" z 1858 roku

Odpowiadając na pismo z 25 marca 2024 roku (wpływ ePUAP, pismo sygn. AD-R.222.4.2024.MS, L.dz.173.2024) w sprawie opinii konserwatorskiej dla planowanej inwestycji, polegającej na przebudowie dawnej harcówki, znajdującej się w sąsiedztwie dawnego Szpitala Sióstr świętego Franciszka – "szpitalik Rogera" z 1858 roku, Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Katowicach (dalej cyt. jako ŚWKZ) informuje:

Wskazany we wniosku obiekt to pochodzący z przełomu XIX i XX wieku budynek gospodarczy, murowany (cegłany, miejscowo tynkowany) wykonany w technologii tradycyjnej, o nieregularnej artykulacji elewacji, zwieńczony dwuspadowym dachem krytym dachówką ceramiczną. W 2017 roku został włączony do wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Ogólny stan budynku według sporządzonej w 2017 roku karty ewidencyjnej obiektu zabytkowego niewpisanego do rejestru zabytków ocenia się jako dostateczny. Precyzując stan zachowania na podstawie dokonanych oględzin z udziałem inspektora tut. Urzędu, przeprowadzonych w dniu 24 kwietnia 2024 roku, wskazuje się m. in. na:

- Punktowe ubytki dachówki;
- Wewnątrz budynku pojedyncze ubytki drewnianego poszycia, spowodowane miejscowym zawilgoceniem konstrukcji. Ogólny stan poszycia dobry;
- Zawilgocenie budynku w części przyziemia, spowodowane nim naloty o charakterze biologicznym;
- Na elewacji widoczne braki cegły – przede wszystkim w narożach budynku, oraz jej miejscowe ukruszenia. Mur oraz przypory częściowo uzupełnione wtórną cegłą. Odspojenia cegły i zaprawy murarskiej zostały uzupełnione w ramach bieżącej konserwacji.

W związku z powyższymi ustaleniami, dla zachowania właściwego stanu technicznego obiektu oraz poprawy walorów wizualnych obiektu ze stanowiska konserwatorskiego przed wykonaniem właściwej przebudowy zaleca się:

- Wykonanie przeglądu pokrycia i poszycia dachowego pod kątem naprawy (uzupełnienia) ubytków dachówki i deskowania;

- Uzupelnienie ubytków cegly w narożach budynku (ze stanowiska konserwatorskiego, z uwagi na relatywnie niewielką liczbę ubytków, preferowane jest uzupelnienie tych braków cegłą rozbiórkową);
- Przywrócenie wtórnie zamurowanych otworów drzwiowych i okiennych;
- Oczyszczenie ceglanej elewacji z zabrudzeń oraz naddatków zaprawy (w szczególności w ścianie północno-wschodniej);
- Wykonanie przeglądu izolacji fundamentów budynku pod kątem występujących zawilgoceń oraz ewentualne usunięcie wykazanych nieprawidłowości;
- Montaż pełnego orynowania;
- Wymianę okien (obecna, zachowana szczątkowo stolarka jest wtórna, i prawdopodobnie nie odtwarza pierwotnych podziałów, dlatego proponuje się zastosowanie stolarki swobodnie nawiązującej do sąsiedniego „szpitalika” poprzez zastosowanie okien dwuskrzydłowych krzyżowych, lub krzyżowych ze szprosami). Dodatkowo wskazuję, że część otworów okiennych została wtórnie prze- i zamurowana (ślady przemurowań widoczne w cegle), zmieniając tym samym artykulację elewacji, dlatego rozważyć należy rozważenie przywrócenia pierwotnych wymiarów tych otworów;

W zakresie zaleceń związanych z ewentualną rozbudową obiektu, w przypadku, gdy będzie to szczególnie uzasadnione dla jego dalszego użytkowania, ze strony konserwatorskiej dopuszcza się taką możliwość pod warunkiem zachowania właściwych proporcji między częścią istniejącą a projektowaną (część dobudowana powinna być wyraźnie mniejsza pod względem kubatury od oryginalnej bryły). Dobudowana część obiektu powinna zostać zaprojektowana z użyciem tradycyjnych materiałów budowlanych, nawiązujących do występujących historycznie w tym obiekcie (cegła, tynk, dachówka ceramiczna), nie należy jednak projektować nowej bryły jako wiernej kontynuacji już istniejącego obiektu (realizując tym samym konserwatorską zasadę odróżnialności oryginalnej substancji zabytku od wtórnej). Wysokość nowoprojektowanej części nie powinna przekraczać kalenicy zabytkowego obiektu, przy czym preferowana pozostaje wysokość sięgająca kondygnacji I piętra lub nawet parteru. Dla ochrony głównej osi widokowej założenia (tj. widoku od strony ul. Raciborskiej) zaleca się by dobudowa wykonana była od strony elewacji tylnej (północnej) lub opcjonalnie - o ile będzie to możliwe pod względem projektowym (tj. po uwzględnieniu zakładanego rozmiaru bryły oraz konieczności właściwej ekspozycji sąsiedniego, chronionego wpisem do rejestru zabytków budynku) od strony elewacji bocznych, jako skromniejszych pod względem posiadanego detalu architektonicznego.

W zakresie wnętrza obiektu ŚWKZ informuje, że ich sposób aranżacji oraz zagospodarowania nie podlega ocenie wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Jednocześnie wyjaśnić należy, że budynek nie jest wpisany do rejestru zabytków województwa śląskiego, zatem na prowadzenie robót budowlanych lub podejmowanie innych działań mogących prowadzić do zmiany wyglądu lub substancji tego zabytku nie jest wymagane uzyskanie pozwolenia konserwatorskiego. Również sąsiedztwo zabytkowego „Szpitalika” (nr rej. A/754/2021) nie powoduje konieczności uzyskania pozwolenia konserwatorskiego na prace wymienione w art. 36 ust. 1 Ustawy z 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (dalej cyt. Jako u.o.z.o.z.) dla tego budynku.

Obiekt został natomiast w 2017 roku włączony do wojewódzkiej ewidencji zabytków. Wojewódzka ewidencja zabytków stanowi podstawę do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, w której to zgodnie z art. 22 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku (tj. Dz.U. z 2022 roku, poz. 840 ze zm.) winny się znaleźć:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków,

- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Dotychczas w Gminie Kuźnia Raciborska nie została przyjęta gminna ewidencja zabytków. W przypadku gdy – z różnych przyczyn – do założenia gminnej ewidencji zabytków nie doszło, czynności prawne wynikające z powołanych powyżej przepisów prawa dokonywane są na podstawie wykazów obiektów ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Stanowisko takie potwierdza wyrok NSA z dnia 8 maja 2019 roku (sygn. akt II OSK 203/19). Tymczasem zgodnie z przepisami art. 39 ust. 3 Ustawy z 7 lipca 1994 roku – Prawo budowlane „W stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje organ administracji architektoniczno-budowlanej w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków”.

**Zastępca Śląskiego Wojewódzkiego
Konserwatora Zabytków w Katowicach
mgr inż. arch. Anna Ostrowska
(podpisano elektronicznie)**

Otrzymują:

1. Adresat (ePUAP)

Do wiadomości:

2. A/a KW, 29.04.2024